

M.A. בניתוח התנהגות

(Applied Behavior Analysis)

המכללה האקדמית כנרת

המחלקה למדעי ההתנהגות | הפקולטה למדעי החברה והרוח

ניתוח התנהגות - על קצה המזלג

ניתוח התנהגות הינו מקצוע קליני חדש מבוקש העוסק בטיפול בקשיי התנהגות ותפקוד מורכבים. מנתחי התנהגות מטפלים ביחידים המציגים קשיי התנהגות ותפקוד על רקע אורגני ונרכש. מנתחי התנהגות מסייעים בעבודתם לילדים ומתבגרים על הספקטרום האוטיסטי, לאלה הסובלים מקשיי למידה והתנהגות על רקע של הפרעות קשב וריכוז כולל ילדים בעלי התפתחות תקינה המציגים קשיי התנהגות בסביבת המשפחה ומערכת החינוך.

ניתוח התנהגות (ABA) הינו תחום דעת ייחודי במדעי ההתנהגות אשר בוחן ומאבחן את יחסי הגומלין שבין התנהגות האדם וסביבתו המשמעותית. תחום דעת זה מבוסס על עקרונות התנהגות מדעיים ומספק כלים והתערבויות מבוססות מחקר המסייעים בהבנה וטיפול של התנהגויות המפריעות לאדם להתפתח ולמצות את הפוטנציאל הגלום בו. התוכנית מהווה שדרוג משמעותי של תהליכי הכשרה הקיימים בארץ (לימודי תעודה) שאינם מפקחים ע"י המועצה להשכלה גבוהה.

התוכנית מאושרת ע"י משרד החינוך והוקמה בהמלצת משרד הבריאות במטרה לשפר את איכות הכשרתם של מנתחי התנהגות בישראל ולהתאימה לסטנדרטים המקובלים בעולם.

מקצוע ניתוח התנהגות תופס תאוצה רבה בשנים האחרונות במגוון תחומים:

- ◀ תחום הטיפול בילדים בעלי קשיי התנהגות, התנהגויות מאתגרות והפרעות התנהגות מורכבות.
- ◀ תחום העיכובים התפתחותיים ולקויות על הרצף האוטיסטי.
- ◀ תחום הייעוץ, ההכוונה וההדרכה למשפחות ולהורים לילדים המציגים קשיי התנהגות ותפקוד בסביבות שונות.
- ◀ תחום הטיפול בקשיים חברתיים, לימודיים והתנהגותיים של ילדים במערכת החינוך.
- ◀ ייעוץ התנהגותי לארגונים חברתיים ותעשייתיים.

בבסיס הראייה המדעית-טיפולית של ניתוח ההתנהגות מצויה ההכרה בכך שקשיי התנהגות והתפתחות נובעים לעיתים מגורמים פיזיולוגיים וסביבתיים הקשורים בעברם ובהתפתחותם של המציגים קשיים אלה אולם המשך הופעתם של הקשיים בהווה מושפע בעיקר מאופן האינטראקציות של המטופלים עם סביבתם, ובעיקר עם סביבת המבוגרים המשמעותיים שלהם (הורים, בני משפחה וצוותי חינוך).

מה עושה מנתח ההתנהגות?

שלבי העבודה של מנתח התנהגות כוללים: ביצוע הערכה פונקציונלית עקיפה באמצעות ראיונות, שאלונים וכלי אבחון נוספים עם המטופל וסביבתו המשמעותית, תצפיות ישירות והתהליכי אבחון ממוקדים במטרה לזהות את הסיבות לקשיים אותם מציג המטופל. בהתאמה לממצאי האבחון מכין מנתח ההתנהגות תוכנית התערבות טיפולית (פרוטוקול) המבוססת על ממצאי האבחון והספרות המחקרית/קלינית העוסקת בבעיה המטופלת. תהליך ההנחיה כולל המלצות ספציפיות וליווי צמוד של הסביבה המשמעותית של המטופל (הורים, אנשי חינוך, מטפלים ועוד) והמטופל. מנתח ההתנהגות נעזר בספרות העשירה המחקרית והטיפולית אשר עסקה ועוסקת בסוגיה בו הוא מטפל.

להרחבה נוספת צפה בסרטון "מהו ניתוח התנהגות יישומי?"

הביקוש למנתחי התנהגות

לאור המציאות החינוכית והחברתית המורכבת וההצלחות הטיפוליות המרשימות, הביקוש למנתחי התנהגות מקצועיים גבר בצורה משמעותית בשנים האחרות בארץ ובעולם. משרד הבריאות, משרד החינוך, מרכזי טיפול, מרכזי שיקום וציבורי הורים נעזרים במנתחי התנהגות בפתרון סוגיות התנהגות ותפקוד של קהלי היעד שלהם. בשנים האחרונות ניתוח התנהגות נמצא בחזית המקצועות הטיפוליים בארץ ובעולם.

ייחודיות התואר השני בניתוח התנהגות במכללה האקדמית כנרת

התוכנית לתואר שני במכללה האקדמית כנרת הינה התוכנית היחידה מסוגה בישראל אשר נלמדת במסגרת מוסד להשכלה גבוהה המפוקחת ומבוקרת על ידי המל"ג. התוכנית מקנה לבוגריה תואר שני בניתוח התנהגות ואת מלוא הכלים והידע לעיסוק מחקרי ויישומי במקצוע.

צוות המרצים בתכנית בראשותה של **ד"ר שירי אייבזו**, BCBA-D, כולל את מיטב החוקרים והקלינאים בניתוח התנהגות הפועלים כיום במדינת ישראל.

מטרות התוכנית:

- ◀ הקניית תשתית ידע תיאורטי ומקצועי עדכני בתחום הדעת של ניתוח ההתנהגות וביישומיו הטיפוליים והחינוכיים בסביבת המשפחה, בסביבות החינוך הרגיל והמיוחד, הפורמאלי והבלתי-פורמאלי, ובסביבות שיקומיות וטיפוליות.
- ◀ מתן הכשרה עדכנית ומקיפה להכשרתם של מנתחי התנהגות בעלי כישורי טיפול בסטנדרטים הגבוהים ביותר המקובלים בעולם.
- ◀ הקניית ארגז כלים, ידע ומיומנויות לעובדים במקצועות חינוכיים/ייעוציים/פארא-רפואיים המבקשים לייעל את עבודתם המקצועית.
- ◀ ליווי צמוד של הסטודנטים במסגרת הפרקטיקום (ההתנסות בשדה) למען ייעול ההכשרה והמעבר בין הידע התיאורטי לקליני.

סגל המומחים בניתוח התנהגות

ראשת התכנית ד"ר שירי אייבזו (BCBA-D)

מרצה בכירה, מומחית בניתוח התנהגות, הכשרת מורים ומומחיות מקצועית. תחומי המחקר של ד"ר אייבזו עוסקים בפיתוח וקידום של מיומנויות חברתיות ושליטה עצמית בקרב ילדים עם הפרעות התנהגות והתנהגויות מאתגרות קשות. ד"ר אייבזו מתמקדת בעיקר בכינון תכניות התערבות בתוך ספר ומסגרות חינוכיות ועוסקת בהכשרה של מנתחי התנהגות וכן אנשי חינוך כגון מורות וגננות לקיום תכניות התערבות התנהגותיות בתוך סביבות חינוכיות אלו. כמו כן היא מקדמת את תכנית התמיכה בהתנהגות חיובית (Positive Behavior Intervention Support) בקרב בתי ספר בערים שונות במרכז הארץ ובמסגרות אלו קיימה הרצאות והכשרות לעשרות בתי ספר יסודיים וחטיבות ביניים. בנוסף ד"ר אייבזו משמשת כרכזת היחידה הקלינית בניתוח התנהגות במתי"א חולון-אזור

פרופ' עמוס רולידר (BCBA-D)

פרופסור רולידר נמנה על ה-Fellow List, רשימת החוקרים התורמים והמשפיעים ביותר על התפתחות תחום הדעת של ניתוח התנהגות, אשר נבחרו ע"י חברי העמותה העולמית למנתחי התנהגות (ABAI). תחומי המחקר של פרופ' רולידר מתרכזים בבחינת יעילותן של התערבויות התנהגותיות ייחודיות לטיפול בקשיי פרידה של ילדים במהלך רוטינת שינה, הרטבת לילה, גמילה ממציצת אצבע, התערבויות לטיפול בקשיי התנהגות מורכבים של ילדים עם עיכובי התפתחות והפרעות התנהגות משמעותיות, הפחתת נהיגה מופרזת של נהגים בכבישים מסוכנים והערכת השפעת מודל טיפולי (A Home-Based Inter Personal Treatment Model) אותו יצר על שינוי בהתנהגויות אנטי חברתיות של ילדים בסביבה המשפחתית והחינוכית. פרופ' רולידר הקים לאחרונה את המכון למוגנות ילדים החוקר את רמת המוגנות האמוציונלית של ילדים ובני נוער בעת שהותם בסביבה החינוכית והמקוונת. בנוסף מקדיש פרופ' רולידר חלק מזמנו להנגשת ממצאי מחקריו לטובת הנחייה והדרכת הורים לטיפול בקשיי התנהגות ותפקוד של ילדיהם.

פרופ' שרה בלום (BCBA-D)

פרופסור חבר בפקולטה למדעי ההתנהגות וקהילה, מרצה בכירה במחלקה לחקר ילדים ומשפחה באוניברסיטה של דרום פלורידה ומנתחת התנהגות מוסמכת. פרופסור בלום כיהנה כנשיאת הארגון לניתוח התנהגות של מדינת יוטה, נמנית עם חבר העורכים של כתב העת המוביל בניתוח התנהגות - Journal of Applied Behavior Analysis ומכהנת כסוקרת עבור מספר רב של כתבי עת מדעיים אחרים. תחומי המחקר של פרופסור בלום כוללים הערכה וטיפול בבעיות התנהגות מורכבות של ילדים ומתן שירותי ניתוח התנהגות לאוכלוסיות בעלות רקע תרבותי ושפתי מגוון.

■ ד"ר אליען אלחדף (BCBA-D)

ד"ר אליען אלחדף מרצה וחוקרת בתחום ניתוח התנהגות מגיעה מתחום החינוך הגופני והחינוך המיוחד ומשלבת את תחומי הידע האלו בהוראה ובמחקר בהם היא עוסקת. תחומי המחקר של אליען כוללים בין היתר את היישום של תוכניות התערבות התנהגותיות מערכתיות, הוראה והדרכה יעילה, השימוש במשוב ככלי לשיפור ושינוי התנהגותי, ניהול עצמי והיישום של עקרונות התנהגותיים לטיפול באתגרים חברתיים כגון קיימות, איכות סביבה ובריאות הציבור.

■ ד"ר חגית ענבר פירסט

מרצה בכירה, יועצת חינוכית, מדריכה פדגוגית של פרחי הוראה לקראת B.Ed בחינוך המיוחד, מרצה בתואר שני בשילוב תלמידים עם ליקויי למידה ועם קשיי התנהגות במכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין ובמגמה לחינוך מיוחד באוניברסיטה העברית. תחומי המחקר עוסקים בהתמודדות מורים עם בעיות התנהגותיות-רגשיות של תלמידים, ניהול כיתה וניווט שיעור ומוטיבציה ללמידה. תחומי המומחיות בהכשרת מורים הם אסטרטגיות הוראה בכיתה הטרוגנית, תמיכה בהתנהגות נאותה (PBIS) ותפיסת מיינדסט בלמידה.

■ ד"ר אבנר פרידלין (BCBA-D, LBA)

בעל תואר דוקטור לניתוח התנהגות באוניברסיטת משיגן, מרצה וחוקר בתחום ניתוח התנהגות. אבנר בעל ניסיון בליווי והנחייה של צוותים חינוכיים, הדרכה וליווי של אנשי טיפול במסגרות הבייתיות וכן בהנחיה וליווי של מנתחי התנהגות (סופרוויז'ר). תחומי המחקר של אבנר מתמקדים בהדרכת צוותים חינוכיים בהתמודדות עם התנהגויות מאתגרות של תלמידים בעלי התפתחות תקינה או חריגה, הנחייה של מנתחי התנהגות ובחינה ושיפור יעילותן של תוכניות טיפול התנהגותיות.

■ ד"ר נתלי רולידר אגילה (BCBA-D)

ד"ר רולידר אגילה בעלת תואר דוקטור בפסיכולוגיה עם התמחות בניתוח התנהגות. ד"ר רולידר אגילה התמחתה באבחון ובטיפול בילדים ובמתבגרים עם קשיי תפקוד והתנהגות מורכבים במכון קנדי קריגר בבולטימור, מרילנד ומאז צברה ניסיון קליני עשיר בטיפול בהפרעות התנהגות מורכבות ובהנחיית והדרכת הורים וצוותים. תחומי המחקר של ד"ר רולידר אגילה עוסקים באבחון וניתוח פונקציונלי של קשיי התנהגות, הדרכת הורים, וטיפול בקשיי שינה והירדמות. ד"ר רולידר אגילה מנחה סטודנטים לניתוח התנהגות במהלך העבודה המעשית שלהם במסגרות שונות, לרבות עבודה עם משפחות בבתים, במסגרות חינוך ובפנימיות שיקומיות.

■ ד"ר סיגל תדהר פז (BCBA-D)

בעלת תואר שני בפסיכולוגיה התפתחותית מאוניברסיטת הר הצופים ודוקטורט בפסיכולוגיה מאוניברסיטת חיפה עם עבודת מחקר ראשונה ויחידה שנעשתה בארץ בניתוח התנהגות. מנחה תכניות התערבות בגישת ניתוח התנהגות משנת 1998, צוותי טיפול ומנתחי התנהגות מוסמכים העובדים בתוכניות ביתיות ובמוסדות חינוכיים. לימדה קורסים בתוכניות לניתוח התנהגות באוניברסיטת תל אביב ובמכללת וינגייט, ומנחה פרקטיקנים בתכניות השונות מאז החלו לפעול.

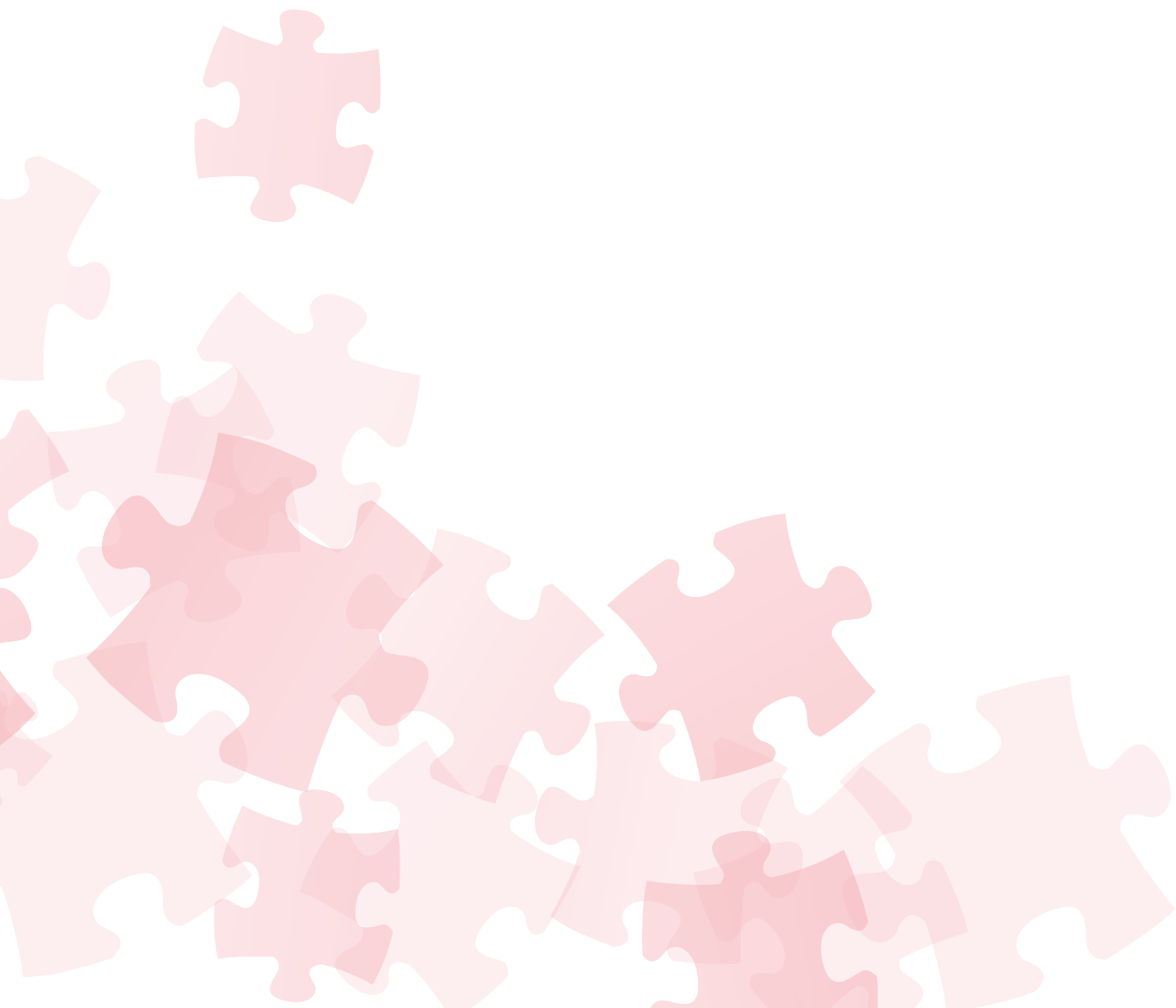

סגל מומחים נוסף המלמד בתכנית

פרופ' נירית רייכל, חקר ההוראה והחינוך, תולדות החינוך ומערכת החינוך בישראל
ד"ר יפעת לוי, הפרעות נוירופסיכולוגיות ותהליכי פלסטיות מוחיות, נוירופסיכולוגית שיקומית
ד"ר טל סלע, פסיכולוגיה קוגניטיבית וקבלת החלטות

מנחות פרקטיקום ומתרגלות מקצועיות בניתוח התנהגות:

לילך לוי שני, M.A.
מי-אל נאוה, M.A.
קים שקה בן-עמי, M.A.
נוי סבן, M.A.
לי חלמיש צוריאל, M.A.

מבנה תוכנית הלימוד

תוכנית הלימודים כוללת 56 נ"ז הפרוסות על פני שנתיים וחצי (5 סמסטרים) באופן היברידי - שבוע בקמפוס ושבוע למידה מקוונת. הלימודים מתקיימים אחת לשבוע בשנים א' וב'. חצי יום לימודים נוסף בלמידה מקוונת.

תוכנית הלימודים כוללת ארבעה סוגי קורסים:

◀ קורסי ליבה

קורסי יסוד וקורסים מתקדמים בניתוח התנהגות. מטרת קורסים אלה הינה הקניית הידע בסיסי ומיומנויות מקצועיות עדכניות בניתוח התנהגות יישומי. הקניית מיומנויות אלו, נלמדות לאורך כל התואר ומוצעות באופן הדרגתי. נושאי הקורסים ומספרם תואם את דרישות לימודי הליבה בניתוח התנהגות המקובלות במחלקות לתואר שני בניתוח התנהגות במוסדות להשכלה גבוהה בעולם.

◀ קורסי מעטפת והרחבה

קורסים שנועדו לחשוף את הסטודנטים לנושאי למידה בתחומים המשיקים ותומכים בנושאי ניתוח התנהגות כגון שיטות מחקר מתקדמות, היבטים נוירוביולוגיים ונויפסיכולוגיים של התנהגות, התפתחות תקינה ולקויה מינקות להתבגרות, ילדים עם צרכים מיוחדים ומשפחותיהם, התערבויות התנהגותיות למען יצירת אקלים חברתי מיטבי בסביבה החינוכית, היבטים תפקודיים של קשב והשלכותיהם.

◀ קורסים העוסקים בלקויות בסביבות הטיפול השונות

מטרת קורסים אלה, מתן תשתית והבנה מעמיקה בלקויות למידה ולקויות התפתחותיות.

◀ קורסי הכשרה פרופסיונלית ופרקטיקום (התנסות מעשית)

במסגרת קורסים אלה הנלמדים בשנה ב' מבצעים הסטודנטים פרויקט אישי מחקרי ויישומי בסביבות חינוכיות מגוונות. קורס הפרקטיקום נועד לספק לסטודנטים הזדמנות להתנסות מעשית הדרגתית ביישום פרויקטים התערבותיים תוך כדי קבלת הנחיה קבוצתית ואישית צמודה של מרצי הליבה בתוכנית ובסיוע של מנתחי התנהגות בכירים בעלי ניסיון רב העובדים בשטח בסביבות התערבותיות מגוונות. הקורס מאפשר לסטודנטים ללמוד ולהבין מהם תפקידיו של מנתח ההתנהגות בשטח ולהביא לידי ביטוי באופן אינטגרטיבי את כל התכנים הלימודיים שנלמדים לאורך שנה א' וב' לכדי יישום התערבות בסביבות שונות. התהליך נעשה בליווי של מרצי התוכנית וקבוצה של מנתחות התנהגות מוסמכות התומכות בסטודנטים בעבודתם בשדה. בנוסף קורסי מיקוד אלה כוללים עבודת מנתח התנהגות עם צוות רב מקצועי והתערבויות התנהגותיות באוטיזם ועיכובים התפתחותיים.

חלוקת תוכנית הלימודים על פי נושאים:

קורסי ליבה	קורסי מעטפת/הרחבה	לקויות בסביבות הטיפול השונות	קורסי מיקוד והכשרה פרופסיונלית
עקרונות יסוד בניית תנהגות	התפתחות תקינה ולקויה מינקות להתבגרות	לקויות למידה ספציפיות והפרעות התנהגות	פרקטיקום (התנסות בשדה)
שיטות מחקר התנהגותיות	היבטים ניורוביולוגיים וניורופסיכולוגיים של התנהגות	שיטות התערבות התנהגותיות ללימוד וטיפול בילדים על הרצף האוטיסטי	עבודת מנתח התנהגות עם צוות רב מקצועי
ניתוח התנהגות בקרב ילדים עם צרכים מיוחדים	שיטות מחקר מתקדמות במדעי ההתנהגות	התפתחות שפה והתנהגות וורבלית	גישות וסוגיות מרכזיות בטיפול התנהגותי באוטיזם ועיכובים התפתחותיים
אסטרטגיות אבחון והערכה תפקודית בניתוח התנהגות	ילדים עם צרכים מיוחדים ומשפחותיהם		
אתיקה בניתוח התנהגות	היבטים תפקודיים של קשב והשלכותיהם		
הנחיה והדרכה בניתוח התנהגות	התערבויות התנהגותיות למען יצירת אקלים חברתי מיטבי בסביבה החינוכית		
יסודות והרחבות בפילוסופיה הביהביוריסטית			
מבחן סמינריונים מחקריים בניתוח התנהגות			

פריסת הלימודים

הלימודים לתואר מתפרסים על פני שנתיים וחצי, חמישה סמסטרים באופן היברידי, שבוע בקמפוס ושבוע למידה מקוונת (זום), עלות הלימודים הינה על בסיס שכ"ל אוניברסיטאי. הלימודים יתקיימו אחת לשבוע, בימי ראשון בין השעות 10:00-19:00 ובימי רביעי בשעות 16:00-19:00 לשנה א' | 15:45-19:30 לשנה ב' באופן מקוון. בנוסף, לצרכי התנסות מעשית במסגרת קורס הפרקטיקום, הסטודנטים יתבקשו להגיע לפחות פעם אחת בשבוע אל מרכזי התנסות ולמשך 4-8 שעות שבועיות (בהתאם לשלב ההתנסות). על מנת להפיק את המירב מהתנסות זו, מומלץ בשנה השניה ללימודים לפנות לפחות יומיים בשבוע, בנוסף ליום הלימודים במכללה, לצרכי ההתנסות המעשית.

תנאי קבלה

- בוגרי תואר ראשון או שני במדעי ההתנהגות, חינוך, חינוך מיוחד, פסיכולוגיה, ריפוי בעיסוק, פיזיותרפיה, קלינאות תקשורת ועבודה סוציאלית אשר סיימו את לימודי התואר הראשון/שני בציון ממוצע של 80 לפחות, בוגרי תוכניות הסמכה (לימודי פוסט תואר ראשון או שני ממוסד אקדמי מוכר) אשר קבלו הסמכה של ה-BACB.
- בוגרי תואר ראשון בתחומים אחרים מאלה שצוינו ובעלי תעודת הוראה יזומנו לראיון קבלה לבדיקת התאמתם.
- לימודי השלמה לבעלי תואר ראשון בתחומים המצוינים לעיל, יותאמו וייקבעו בעת הצורך בהתאם לרקע האקדמי של מתקבלי התוכנית. הסטודנט יהיה רשאי להירשם ולהשתתף בקורסי ההשלמה במהלך השנה הראשונה לתואר ובתנאי שיסיימם בהצלחה עד סוף השנה הראשונה.
- עמידה במבחן בקיאות פנימי של המחלקה בשפה האנגלית.
- שלושה מכתבי המלצה, לפחות אחד מהן אקדמי.
- ראיון אישי עם הועדה האקדמית של התוכנית.

שאלות ותשובות

מה ההבדל בין הלימודים בתכניות חוץ אקדמיות ללימודי תעודה בניתוח התנהגות לבין התכנית לתואר שני בניתוח התנהגות בכנרת? (ראה טבלה)

היקף ותכני הלימוד: תוכניות ללימודי תעודה בניתוח התנהגות מעניקות את שלד הבסיס של הדיסציפלינה והן בעלות מיקוד מקצועי. לעומתן, תכנית הלימודים לתואר שני בניתוח התנהגות כוללת בנוסף ללימודי הליבה בניתוח התנהגות קורסי מעטפת, מיקוד והעשרה להם נזקק מנתח ההתנהגות בעבודתו הקלינית והמחקרית. לימודים אלו כוללים ומקיפים הרבה מעבר למינימום הבסיסי הנדרש לצורך קבלת תעודת הסמכה ומבטיחים לסטודנטים ידע מעמיק ורחב יותר שיתורגם בהמשך לעשייה יעילה יותר בשטח.

סגל ההוראה: מרצי התוכנית לתואר שני בניתוח התנהגות הם בעלי דוקטורט, חוקרים פעילים, מרצים במוסדות להשכלה גבוהה ובעלי מומחיות גבוהה בתחום ניתוח ההתנהגות ובנושאים משיקים. כחוקרים, פעילותם האקדמאית נמדדת ונבחנת באופן תדיר על פי הקריטריונים של המועצה להשכלה גבוהה. בניגוד לסגלי ההוראה של תוכניות הלימוד ללימודי תעודה אשר מורכבים ברובם מאנשי שטח בעלי ניסיון קליני.

פיקוח ובקרה: תכנית הלימודים לתואר שני מפוקחת ומבוקרת על ידי המל"ג, בשונה מתוכניות חוץ אקדמיות ללימודי תעודה. היות וכך, איכות ורמת ההוראה של סגל התוכנית מפוקחת אקדמית וכוללת מדדי הערכה מדויקים, שיטות הוראה יעילות, בקרה על הוראה ופיתוח מתמשך של יכולות הוראה אלו במסגרת המכללה.

נושא	תואר שני בניתוח התנהגות	לימודי תעודת מנתח התנהגות
תעודת סיום	M.A (תואר שני) בניתוח התנהגות	תעודת סיום מטעם היחידה ללימודי חוץ/ המחלקה להשתלמויות במוסד האקדמי בו נלמדת התוכנית
פיקוח על תוכנית הלימודים	פיקוח אקדמי על ידי המועצה להשכלה גבוהה והמוסדות האקדמיים של המכללה	התוכניות מופעלות ע"י היחידות ללימודי חוץ במוסד האקדמי
סגל ההוראה	בתוכנית ללימודי התואר השני מלמדים מרצים וחוקרים בעלי תואר שלישי בניתוח התנהגות, חינוך מיוחד ופסיכולוגיה בעלי ניסיון קליני ומחקרי עשיר	סגל ההוראה בתוכניות ללימודי תעודה מורכב ברובו מאנשי מקצוע מנתחי התנהגות בעלי השכלה אקדמית של תואר ראשון או שני, ללא ניסיון מחקרי (לרוב לא בניתוח התנהגות יישומי).
לימודי מעטפת חשובים	בנוסף לנושאי הליבה של ניתוח התנהגות נלמדים נושאי מעטפת (תחומים שאינם עוסקים באופן ישיר בניתוח התנהגות אך מקנים רקע רחב לעבודתו של מנתח ההתנהגות) כגון: פסיכולוגיה התפתחותית, שיטות מחקר מתקדמות, עבודה בצוות רב מקצועי ועוד	התכנית בנויה בדרך כלל מקורסי יסוד בניתוח התנהגות, ללא קורסי מעטפת
העמקה בתחומי טיפול ספציפיים בניתוח התנהגות	ישנה העמקה משמעותית בתחומי טיפול ספציפיים בהם עוסקים מנתחי התנהגות. העמקה זו נעשית במסגרת סמינריוני מחקר, קורסים ספציפיים בנושאים ייחודיים ומבחר קורסי בחירה	התכנית בנויה בדרך כלל מקורסי השלד המרכזיים ולא מעבר אליהם
היקף הוראה	הסטודנטים לומדים כ-600 שעות אקדמיות (56 נ"ז)	הסטודנטים לומדים בממוצע כ-275 שעות אקדמיות
משך הלימודים	5 סמסטרים	3-4 סמסטרים
פרקטיקום (התנסות בשדה)	הסטודנטים משתתפים בשני פרויקטים מרכזיים. האחד, סמינר מחקרי שבו חוקרים נושא מרכזי תוך יישום שיטת מחקר יחיד בשדה הקליני. השני, פרקטיקום (התנסות בשדה), במהלכו מתמחים בעבודה הקלינית של מנתח התנהגות בהיקף של 600 שעות לפחות. במסגרת הפרויקטים הסטודנטים מונחים על ידי איש סגל בכיר חוקר ומנתח התנהגות (BCBA-D) וכן מקבלים תרגול והדרכה בשדה ע"י מנתחות התנהגות בעלות תואר שני.	הסטודנטים בדרך כלל מחויבים ל 150 עד 500 שעות פרקטיקום (תלוי תוכנית) במודלים שונים (איכות והיקף) של הנחייה

אני עוסק כיום בהוראה/טיפול. מה היתרונות בלימודים לקראת תואר שני בניתוח התנהגות?

בוגרי התכנית יהיו מצוידים ידע נרחב בניתוח התנהגות אשר מאפשר להם להבין בצורה מתקדמת תופעות הקשורות בהתנהגות האדם וידע וכלים המאפשרים להם לייצג את המקצוע בצורה מקצועית ונבונה בקרב קהלים עימם הם באים במגע. בנוסף, התוכנית מקנה מיומנויות קליניות שיסייעו לבוגרים לשפר ולייעל את עבודתם המקצועית באשר היא. בין אם הגיעו מתחום ההוראה, עבודה סוציאלית או מקצוע טיפולי אחר, התואר השני יסלול עבורם את הדרך להיות אנשי מקצוע טובים יותר, מיומנים יותר ומבינים יותר. לבסוף, עבור סטודנטים רבים המעבר לתואר שני מהווה מקפצה לתפקידי הדרכה והובלה במקומות העבודה בהם הם מועסקים.

האם התכנית מקנה גם ידע מעשי או רק תיאורטי?

התוכנית לתואר שני בניתוח התנהגות מכשירה את הסטודנטים לעסוק בניתוח התנהגות כמקצוע טיפולי במסגרות חינוכיות וטיפוליות בסטנדרטים הגבוהים המקובלים בתוכניות דומות לתואר שני בעולם. נוסף לידע התיאורטי, מקנה התוכנית לבוגריה את מלוא הכלים לעיסוק גם בתחומים המעשיים היישומיים של ניתוח התנהגות. במהלך לימודיהם בתוכנית צוברים הסטודנטים ניסיון מעשי בשדה החינוכי-טיפול במסגרת קורס פרקטיקום שבמהלכו מתרגלים הסטודנטים מיומנויות מקצועיות שונות דוגמת איסוף נתונים ישיר ובלתי ישיר, ביצוע הערכה וניתוח פונקציונלי, ביצוע סקר העדפות, תכנון וביצוע תוכנית התערבות, והנחיית צוותים והורים ליישום תוכנית ההתערבות המוצעת והנחיית הסביבה החינוכית - הורים/צוותי חינוך - ביישום ההתערבות המוצעת.

מהן אפשרויות התעסוקה הקיימות בתחום?

מנתחי התנהגות בישראל מועסקים במגוון מוסדות וארגונים במגזר הציבורי, במגזר השלישי ובמגזר הפרטי:
משרד החינוך: מרכזי טיפול (מתי"אות), בתי ספר, גנים (בכפוף לתעודת הוראה).
מגזר הציבורי - בתי חולים וקופות חולים, משרד החינוך, רשויות מקומיות, מתי"אות ועוד.
מגזר הפרטי - מרכזי טיפול פרטיים המציעים שירותי ניתוח התנהגות יישומי; ייעוץ והנחיה של תוכניות טיפול ביתיות ו/או תכניות שילוב עבור משפחות לילדים בעלי צרכים מיוחדים.
עמותות וארגונים - הפועלים למען אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים, ביניהן עמותת אלו"ט, העמותה לילדים בסיכון, אקים, אלווין, ועוד.

האם בסיום לימודי אקבל סיוע למציאת מקום עבודה הולם?

המכללה האקדמית כנרת, מובילה בשיעורי ההשמה בתעשייה של בוגריה. בוגרי התכנית מקבלים אינפורמציה שוטפת על כלל אפשרויות התעסוקה הקיימות בתחום ועל כלל האפשרויות הנוגעות ללימודי המשך, מקבלים סיוע בהכנה לראיונות עבודה ומלווים פרטנית על ידי הצוות האקדמי והמנהלי של התכנית.

לשאלות נוספות:

מדור ייעוץ, רישום וקבלה 1800.20.90.20